

Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek

Verksamhetsberättelse 2018

Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek

Verksamhetsberättelse 2018

Inledning

Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek har omfattande samlingar av källmaterial som gäller den svenska arbetarrörelsen och skapandet av det demokratiska välfärdssamhället. Samlingarna omfattar cirka 25 000 hyllmeter arkivalier, närmare 200 000 boktitlar, omkring 2 miljoner fotografier, 25 000 affischer och drygt 2000 fanor. Till det tillkommer ett omfattande material av ljud och rörliga bilder och en mindre samling av konst och föremål.

Institutionens uppdrag är att ordna upp, vårda och förvara och tillgängliggöra dessa samlingar, göra dem angelägna för och använda av så många som möjligt. Till uppdraget hör också att fortsätta att ta emot och samla in materialet från arbetarrörelsen och från andra närliggande sociala rörelser. En viktig del av uppdraget är att fördjupa och sprida kunskap om arbetarrörelsens och olika sociala rörelser historia och betydelse för det demokratiska samhällets framväxt och vidare utveckling. Det innebär att vi också har en forskningsorienterad verksamhet, en publikt orienterad program- och seminarieverksamhet och att tidskriften *Arbetarhistoria* ges ut med fyra nummer per år.

Sedan 2012 är verksamheten placerad i Flemingsberg där vi har tillgång till publika lokaler, magasin och arbetsplatser. Forskarsal, arkiv och bibliotek har hållit öppet för allmänheten tisdag – fredag. Under 2018 har institutionen haft cirka 20 medarbetare.

Viktigare händelser 2018

Den digitala utvecklingen har i grunden förändrat samhällets arkivhantering. Sedan ett antal år är i princip allt nyproducerat arkivmaterial digitalt. Det innebär att förutsättningarna för arkivarbetet (kompetens, teknik, utrustning, kommunikationsmöjligheter etc) ser annorlunda ut idag jämfört med för ett tiotal år sedan. Det finns också skäl att tro att utvecklingen inte avstannat.

Sedan 2017 har ARAB tagit emot digitala leveranser av arkivmaterial. Vad gäller publikationer till biblioteket har detta pågått i flera år. Den digitala arkivhanteringen är under uppbyggnad, vilket innebär ständigt pågående utvecklingsarbete.

Stockholmskällan

Under året har vi börjat att löpande leverera material till den digitala portalen Stockholmskällan. Det är ett bra sätt att nå ut med våra samlingar och en kanal att nå nya brukare, särskilt som Stockholmskällan har skolan som primär målgrupp och ett stort antal användare.

Affisch- och fotosamlingen tillgängliggörs

ARAB har en stor och värdefull samling av politiska affischer, från sent 1800-tal fram till idag. Med målsättningen att en stor del av samlingen inom kort ska bli sökbar på webben har cirka 2 000 affischer

fotats av digitalt i ett samarbete med svensk föremålsvård i Kiruna, vilket innebär att en stor del av den 25 000 nummer stora samlingen nu är digitaliserad. Vår fotosamling är mycket efterfrågad och under året det varit en prioriterad arbetsuppgift att lägga in högupplösta fotografier i ett system som gör sökbarhet på webben möjlig. Omkring 80 000 bilder är nu inlagda i systemet.

Bibliotekssamarbete med ABF

För att öka servicen till bibliotekets låntagare har vi under året påbörjat ett samarbete med ABF Stockholm, som innebär att låntagare kan hämta ut och lämna in lånade böcker hos ABF Stockholm på Sveavägen.

Internationell workshop

Den 23 – 25 maj arrangerades en internationell workshop om hemindustrins globala historia. Sextio forskare och aktivister från 16 länder och fem kontinenter samlades till diskussion och samtal i Flemingsberg. I samband med workshopen genomfördes också ett välbesökt öppet seminarium i samarbete med Union till Union, If Metall, ABF och AKS. Detta internationella samarbete kommer så småningom att resultera i en publikation.

Allmän rösträtt?

Under året påbörjades också forskningsprojektet *Allmän rösträtt? Rösträttens begränsningar i Sverige efter 1921* som är ett brett upplagt projekt om de olika röstsättstreck vilka på olika sätt inskränkt rätten att rösta och påverka den politiska utvecklingen för hundratusentals människor.

Föremål och konst och fanor

ARAB har inga omfattande samlingar av konst eller föremål. Den drygt 2 000 nummer stora föremålssamlingen rymmer dock en fin samling av märken (pins) och ett arbete har påbörjats med att fotografera, registrera och att se över förvaringen av märkessamlingen. Vidare har en allmän översyn av föremålssamlingen påbörjats. Under året har delar av konstsamlingen setts över och nya förvaringsanordningar har skaffats.

Samlingar

Sedan 2017 har ARAB tagit emot digitala leveranser av arkivhandlingar.

Mottagandet av digitala publikationer till biblioteket har dock pågått i flera år. Detta är en nödvändig utveckling inte minst eftersom allt mer material skapas endast i digital form. Denna verksamhet inom ARAB är fortfarande under uppbyggnad och omvärldsbevakning och internt utvecklingsarbete pågår alltjämt, med de resurser som står till buds. Kontakter har under året tagits med LO och Socialdemokraterna om möjligheten till samarbete kring digital informationsförvaltning. Vi följer också på nära håll ett kartläggnings- och utvecklingsarbete på området som drivs av länsarkivarieföreningen.

Kontakter med flera av våra arkivlämnande organisationer har skett under året för att förbereda övergången till digitalt bevarande av arkivhandlingar, genom att säkerställa att den löpande informationshanteringen fungerar väl hos organisationerna.

I december 2018 påbörjades en försöksverksamhet med att ladda ner webbplatser, inklusive digitala publikationer, från några av våra organisationers webbplatser. Detta i syfte att utöka institutionens möjligheter att vara ett nav i tillgängliggörandet av oss närstående organisationers publikationer samt dess behov av att dokumentera och bevara webbplatser. De digitala publikationerna katalogiseras av institutionens bibliotekarier och tillgängliggörs i fulltext. Arbetet kommer att fortsätta under 2019.

I samarbete med ABF fortsatte verksamheten med arkivkonsult under våren. Som tidigare arbetade konsulten uppsökande med några förbunds arkiv- och informationshantering. Verksamheten har varit mycket uppskattad och kan förhoppningsvis fortsätta under 2019.

Förvärv, arkiv

Under 2018 inkom 50 arkivleveranser i analog och digital form. Av dessa var 30 från organisationer och personer från vilka vi sedan tidigare saknade material, medan 20 var tillägg till befintliga arkiv.

Nya arkivbildare 2018

Organisationer

Sköndals socialdemokratiska kvinnoklubb
Grödinge Arbetarekommun
Ängby socialdemokratiska förening / Bromma områdesorganisation
ABF:s Handelsklubb
Peder Claesson / Träindustriarbetareförbundet
Sätra socialdemokratiska förening
Hotell- och restaurang-internationalen (IUHR/IUF)
Nyktra socialister, Vänsterpartiet Sollentuna / Storstockholm
Handels avdelning 20,
Måleriyrkets museum (digitalt)

Margit Pettersson/Leif Pettersson
Amnestygrupp 333 Saltsjöbaden
PRO Sundbyberg (Pensionärernas riksorganisation)
Tidskriften "Socialistiskt Forum" m.fl. vänsterorganisationer

Personarkiv

Arne Johansson
Carin Lindblom
Martin Lindblom
Ulf Bjerén
Iréne Matthis
Kaj Andersson
Sture Beckman och Sven Beckman
Arne Cramme

Tillägg till befintliga arkivbildare

Organisationer

RFSU, Stockholms distriktet
Täby Arbetarekommun
Maria Sandel-sällskapet
Ung Vänster
ABF
Hyresgästernas riksförbund
Svenska transportarbetareförbundet
Hotell- och restaurangfacket
Västertorps socialdemokratiska förening
Hotellrevyn / Hotell- och restaurangfacket
Folkrörelsernas konstfrämjande
Hässelby Strands socialdemokratiska stadsdelsförening
Arenagruppen
Vänsterpartiet Storstockholm
Skarpnäcks socialdemokratiska förening

Personarkiv

Johan Fornäs
Kata Dalström
Anders Wetterberg

Fanor mm

Målning av Hjalmar Branting

Banderoll: "Lagstadgad 48-timmars arbetsvecka, sinnessjukvårdspersonalen"

Två fanor från föregångare till PRO Norrmalm

Fana från Socialdemokratiska postklubben

Förvärv, bibliotek

Under år 2018 katalogiserade biblioteket 1415 skrifter i Libris, Sveriges nationella bibliotekskatalog. 708 (50%) av dessa står vi i skrivande stund som ensamma ägare till. Huvuddelen av texterna är skrivna antingen på svenska (642), engelska (322), tyska (265), franska (76), norska (30) eller spanska (29). Vad gäller ämnesfördelning faller 740 stycken inom samhälls- och rättsvetenskap, 245 inom historia, 134 inom ekonomi- och näringsväsen och 54 inom området uppfostran och undervisning.

Att ARAB är ett specialbibliotek med egen inriktning blir tydligt genom att av de 13 042 Libriskatalogiseringar institutionen gjort sedan 2013 var vi ensamma ägare till 7217 (55%) av publikationerna vid katalogiseringstillfället.

Antalet poster i det egna bibliotekssystemet utökades med 3134 under året.

Under året som gick inköptes 242 skrifter till bibliotekets samlingar. Huvuddelen av dessa var skrivna på engelska (149), svenska (59) och tyska (32). Antalet elektroniska dokument, det vill säga poster som presenterar innehållet i fulltext, är 1293.

Förteckning och katalogisering

Under 2018 har ett stort antal arkiv och samlingar ordnats och förtecknats. Detta har möjliggjorts tack vare att en extra arkivarie varit anställd för just detta syfte. Bland de arkiv som ordnats och förtecknats kan nämnas ett stort antal föreningar från hyresgäströrelsen, flera socialdemokratiska arbetarkommuner, stadsdelsföreningar, Finska demokratiska pionjärförbundet, UDF (United Democratic Front, Sydafrika), Socialdemokraternas riksorganisation och bland personarkiven kan nämnas f.d. partiledarna Mona Sahlin (s) och Lars Werner (V).

Magasinsarbete, bevarande och vårdinsatser

Under året har arbetet med en krisplan för samlingarna påbörjats, dvs en plan som anger hur vi ska agera och hantera samlingarna i händelse av en större olycka som till exempel brand eller översvämning. Övervakning av klimatet i magasinet i Flemingsberg, liksom i magasinfilialen på Runö, har fortsatt med mätstationer och kontinuerlig insamling och sammanställning av data. Sommarens värme belastade lokalerna och vi kunde konstatera problem med både värme och fukt i magasinet. Under höst- och vintertid har dock klimatet i magasinet varit utan anmärkning. För materialets skull är en jämn temperatur och jämn luftfuktighet att eftersträva.

Åtgärder har genomförts för att öka sökbarhet och helt enkelt göra det lättare att hitta i magasinet. Uppskattningsvis har vi cirka 2 500 hyllmeter icke uppordnat arkivmaterial och under året har detta materialet översiktligt inventerats. Delar av konstsamlingen har hängts upp i ett gallersystem, vilket gör det lättare att visa och komma åt konsten samtidigt som den förvaras på ett säkert sätt. En utredning om det framtida, långsiktiga behovet av magasinskapacitet har påbörjats, och ska färdigställas under 2019.

Övriga projekt

Digitalisering: pilotprojekt – Skanning av verksamhetsberättelser

Ett pilotprojekt som innebär digitalisering och tillgängliggörande verksamhetsberättelser och årsredovisningar från organisationer i våra samlingar inleddes under sommaren 2018 och avslutades hösten 2018. Projektet finansierades av Uppsala universitet och leddes av Jenny Edlund och Jenny Langkjaer i nära samarbete med avdelningen för samlingarna. Det omfattade manuell skanning av Landsorganisationens verksamhetsberättelser i årsintervallet 1900–1928. Arbetet utfördes av en timanställd medarbetare sommar och höst 2018. Syftet var att se tidsmässigt vad skanningen krävde och hur materialet kunde hanteras.

Digifacket

Samarbetet genom Jenny Jansson och Katrin Uba, projektledare för projektet "Digifacket – fackföreningsrörelsens digitala omvandling", har fortlöpt under 2018. Databasen kommer så småningom att levereras till de två samarbetsparterna TAM-arkiv och ARAB.

Publik verksamhet & kommunikation

Forskarexpeditionen

Forskarexpeditionen har varit öppen 191 dagar. Öppettiderna har varit desamma som föregående år: tisdag – torsdag 10.00 – 17.00 och fredag 10.00 – 15.00 samt en lördag i månaden.

Antalet besökare som skrivit in sig i besöksboken var 1 539, i stort sett samma som föregående år. Besöksboken redovisar dock bara de besökare som väljer att skriva in sig. Grupper som kommer på guidningar eller visningar, studentgrupper eller besökare till seminarier eller andra publika aktiviteter skriver sällan in sig. Uppskattningsvis rör det sig om drygt 1 000 besökare under året. Månaderna med högst besöksantal är februari-april respektive oktober-november, vilket stämmer bra överens med kurser och programupplägg för universitet och högskolor. 2019 kommer en mer detaljerad besöksstatistik att föras.

Forskarexpedition – Statistik 2018

Forskarbesök	1539
Arkivlån	2525
Bibliotekslån (hem- och läsesalslån)	3145

Utförligare statistisk återfinns i slutet av verksamhetsberättelsen.

Ett tjugotal visningar och presentationer av institutionen har genomförts under året, flertalet för studenter, forskare och personal/medlemmar från organisationer vilkas material vi förvarar. Inom ramen för vår reproservice har vi expedierat ett 15-tal ärenden, varav några varit av större omfattning. Totalt har omkring 9 500 sidor reprofotograferats.

Stockholmskällan

Under året skrevs ett avtal med Stockholmskällan som innebär att vi varje år leverera ett antal poster till portalen. Under året har vi levererat 14 poster till Stockholmskällan med material ur våra samlingar. Ett exempel är källmaterial kring telefoniststrejken 1922.

Utställningar och publika arrangemang

Utställningen *Sy-fabrikssystrar! Öxabäck IF – utan er ingen morgondag* öppnade på Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek den 28 februari och handlade om kvinnor i textilindustrin och kvinnokamp på fotbollsplanen och i fabrikslokalen. Utställningen var producerad av textilkonstnär Åsa Norman och forskaren och hantverkaren Frida Hållander. Vid vernissagen den 26/2 medverkade förutom dessa också konstnären Ingela Johansson.

I anknytning till utställningen genomfördes den 26 maj ett seminarium på temat "Gemenskap, kamp, fotboll och annat sportande". Medverkade gjorde Helena Tolvhed, Frida Hållander och Åsa Norman.

I samband med seminariet "Det finska inbördeskriget" den 31/10 producerades en enkel väggutställning om inbördeskriget och den politiska och sociala kampen i Finland åren kring 1918, av Kjersti Bosdotter (AKS) och Anne Hedén.

IT

Utveckling och anpassning av system och strukturer till en ökad digitalisering och e-arkiv präglar institutionens IT-arbete. Vid sidan av detta löpande utvecklingsarbete och övrigt löpande underhållsarbete har bland annat en ny version av intranätverket NAVET tagits fram under året, nya rutiner för digitala leveranser har skapats samt en webbsida till forskningsprojektet "Allmän rösträtt?".

Samverkan kring konst och arkiv

Ett samarbete med Konstfrämjandet inleddes under 2018 genom verksamhetsledare Per Hasselberg och medarbetare Patrick Kretschek. Målsättningen är att lansera ett flerårigt projekt med Konstfrämjandet på nationell och lokal basis (Stockholm) där ARABs samlingar kommer allmänheten till del genom samarbete med dels Konstfrämjandet dels samtidskonstnärer och andra aktörer knutna till dessa samarbeten. Under våren 2019 kommer ett samarbetsprojekt på ARAB inledas med Patrick Kretschek utifrån material från Brunnsviks folkhögskola.

100 % kamp

ARAB har varit en samverkanspart i utställningsprojektet 100 % kamp tillsammans med Historiska museet, Västmanlands museum och Sundsvalls museum. Under 2018 har vandringsutställningen "100 % kamp. Sveriges historia" visats på Historiska museet i Stockholm och haft över 100 000 besökare och 150 skolvisningar. Ur ARABs samlingar fanns i utställningen flera fotografier, affischer och Lili Elbes manus, som för första gången ställdes ut i museisammanhang. Under 2019 kommer utställningen att visas på Arbetets museum.

Forskningsfrämjande verksamhet

Den forskningsfrämjande verksamheten har i stort sett följt planeringen som lades fast i verksamhetsplanen för 2018. Verksamheten har bedrivits med reducerad personalstyrka eftersom forskningsledaren har varit tjänstledig för egen forskning. Detta har bidragit till att en utredning om utveckling av tidskriften *Arbetshistoria* har fått skjutas fram till 2019.

Den forskningsfrämjande verksamheten bygger i huvudsak på ett samarbete med institutionens forskningsråd, med högskolor och universitet och olika fackliga och politiska organisationer i form av seminarier och konferenser. Innehållligt syftar verksamheten i första hand till att initiera och stödja forskning som lyfter fram historisk forskning med ett transnationellt perspektiv.

Syftet är att visa på det rika källmaterial som handlar om internationella och andra relationer bortom nationella gränser som finns på ARAB och som inte enbart i Sverige utan också internationellt måste betraktas som unikt.

Forskningsrådet

Forskningsrådet har haft två sammanträden under året med Ella Niia som ordförande. Rådet har tilldelat Jakob Molinder 2018 års Rudolf Meidner-pris för hans bok *Interregional Migration, Wages and Labor Market Policy: Essays on the Swedish Model in the Postwar Period*, Uppsala: Acta Universitatis Upsaliensis. I samband med Hotell- och restaurangfackets jubileumskongress i juni delades 2017-års Meidner-pris ut till Nina Trige Andersen.

Seminarier och konferenser

Under året anordnades ett antal seminarier och konferenser. Det sedan länge etablerade samarbetet kring seminarieverksamhet med ABF och AKS har bedrivits som tidigare, dock med ett något reducerat antal arrangemang i våra egna lokaler. Bland arrangemangen kan nämnas Arbetarlitteraturens dag i januari och två välbesökta seminarier om det finska inbördeskriget under oktober 2018.

Mellan den 22 och den 24 maj anordnades i samarbete med Centre for Women's Development Studies, New Delhi och WIEGO (Women in Informal Economy Globalizing Organizing) en internationell workshop om hemindustrins globala historia på ARAB. 60 forskare och aktivister från 16 länder och fem kontinenter medverkade.

Workshopen finansierades genom ett anslag från Riksbankens jubileumsfond. Ett öppet seminarium, som arrangerades i samarbete mellan Union to Union, IF Metall, AKS och ABF Stockholm möjliggjorde för allmänheten att ta del av de aktuella diskussionerna om hemindustrin både inom det fackliga arbetet och forskningen. Workshopen gav också tillfälle för de fackliga representanter av Home-net (som organiserar hemindustriarbetarna i olika delar av världen) att planera lanseringen av en internationell facklig organisation för hemindustriarbetare. Workshopen kommer att följas upp med en internationell publikation med valda bidrag.

Organisationsgruppen tillika redaktionsgruppen för den planerade kommittén består av Silke Neunsinger, Malin Nilsson (Lunds universitet), Indrani Mazumdar (Centre for Women's Development Studies, New Delhi) och Jane Barret (WIEGO, Johannesburg). Ambitionen var att genomföra en så klimatneutral workshop som möjligt, vilket bland annat innebar klimatkompensation av flygresor och klimatneutral mat.

Under 2018 pågick planeringsarbetet för en större internationell konferens i Bologna i januari 2019 om feministisk arbetarhistoria. Planeringen av nästa European Labour History Networks konferens, som äger rum i Amsterdam i september 2019, har fortsatt. Forskningsledaren har under året medverkat förberedelser för en internationell konferens om rösträttens historia, *Vote 2020*, som kommer att äga rum på Stockholms universitet 2020.

Under 2018 påbörjades ett samarbete med Arbetets Museum om planeringen av en internationell konferens som belyser motstrategierna mot sexuella trakasserier på arbetsplatser. Konferensen planeras att genomföras den 8 mars 2020 på Arbetets museum.

Forskningsprojekt

Mind the gap

Under året avslutades projektet *Mind the gap*. Syftet med projektet var att undersöka den fackliga politiken för kvinnors lika lön ur ett globalt perspektiv. I samband med projektet har forskningsledaren varit gästforskare på International Institute of Social History, Amsterdam och vid Centre for Women's Development Studies, New Delhi. Forskningsresultat från projektet har presenterats på:

- Centre for Women's Development Studies i New Delhi, Indien (mars 2018)
- Association of Indian Labour Historians konferens i NOIDA (mars 2018)

Projektet har lett till nya samarbeten för ARAB med forskare från Islands universitet, Universitetet i Bologna och Delhi University som kommer att fortsätta även efter att projektet är avslutat.

Bekönade rum

Projektet *Bekönade rum. Mångdimensionella vandringar i stadens historia* är ett samarbete mellan flera arkiv, museer och forskare. Med utgångspunkt i föremål, skriftliga dokument och fotografier undersöks hur män och kvinnor använt olika rum i staden – parker, gator, kaféer osv.

Projektet syftar till att utarbeta en metod för att skapa pluralistiska beskrivningar av minnesinstitutionernas samlingar och öka sökbarhet i digitaliserat material; att digitalisera och tillgängliggöra tidigare icke-beforskat och icke förmedlat material ur arkiv och samlingar och att överbrygga glappet mellan forskning, digitalisering och virtuellt tillgängliggörande. Från Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek deltog FD Fia Sundevall på deltid i projektet fram till våren 2018.

Allmän rösträtt? Rösträttens begränsningar i Sverige efter 1921

Forskningsprojektet påbörjades under 2018 och är finansierat av Vetenskapsrådet och förlagt på ARAB där även två av projektets forskare är anställda (Fia Sundevall åren 2018–2021 och Bengt Sandin åren 2019–2021).

Ytterligare fem forskare avlönas inom projektet men som anställda vid sina respektive universitet. Under 2018 har arbetet i projektet främst bestått av materialinsamling. Tre av projektets forskare, däribland projektledare Fia Sundevall, medverkar med ett kapitel i det omfattande rösträttsjubileumsverket "Rösträttens århundrade" (red: Ulrika Holgersson & Lena Wägnerud) som utkom i december 2018 och presenterades vid ett seminarium i riksdagen där Fia Sundevall medverkade. Projektet har uppmärksammats i bland annat tidningen *Historiskan* och i P1s *Vetenskapsradion Historia* samt bidrar med texter och vetenskaplig expertis till Kungliga bibliotekets informationssajt demokrati100.se.

Från Discofeber till Ravehysteri i den svenska dansmusikhistorien

Anna Gavanäs slutförde under 2018 projektet där hon jämför två avgörande epoker i svensk elektronisk dansmusikhistoria: 70-talets disco- och 90-talets ravekultur. Med hjälp av arkivstudier och muntlig historiografi har hon analyserat hur striderna kring inträdet av disco respektive rave kan relateras till skiften i det svenska kulturlivet: dess medieklimat; socio-politiska motsättningar och olika gruppers förutsättningar för kreativt arbete.

Övrig forskningssamverkan

Under 2017 skrev ARAB ett femårigt avtal med Centre for Women's Development Studies (CWDS) i New Delhi avseende arrangerandet av en gemensam konferens om hemindustrins globala historia som redan har nämnts, samt ett forskningssamarbete om kvinnor och arbete i Indien och de nordiska länderna. Tanken är att forskare från båda regionerna ska paras ihop för att skriva texter tillsammans som handlar om historiskt centrala ämnen som berör kvinnor och arbete. På det viset ska vi producera gemensam kunskap, om historiska händelseförlopp, teori, metod och villkor för kunskapsproduktion i dessa två regioner i världen.

Forskningsledaren har haft flera rådgivande möten med Women in Informal Economy Globalizing Organizing (WIEGO) angående deras 25-årsjubileum och författande av en historik.

Publikationer

Arbetarhistoria

Tidskriften *Arbetarhistoria* publiceras sedan 1977 av Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek med fyra nummer per år.

Arbetarhistoria har kommit ut med två häften under året.

Arbetarhistoria 2018: 1-2 (Nr 165–166) om att forska om informellt arbete

Arbetarhistoria 2018: 3-4 (Nr 167–168) om hotell- och restaurangarbetare i världen

Under forskningsledare Silke Neunsingers tjänstledighet har Fia Sundevall och Jonas Söderqvist vikarierat som redaktörer för nr 165-166. Det följande häftet redigeras av Silke Neunsinger tillsammans med Barbro Budin från Internationella livsmedelsarbetarfederationen (IUF, som också organiserar hotell- och restaurangarbetare). Detta nummer köptes även av Hotell- och restaurangfacket i utbildningssyfte. IUL är intresserad av att publicera bidragen på engelska.

Alla nummer av *Arbetarhistoria* publicerades utan den trycka upplagens bildmaterial på webbsidan www.arbetarhistoria.se.

I redaktionen har förutom Silke Neunsinger (ansvarig utgivare) även Mikael Eivergård, Lars Gogman, Hans Larsson, Fia Sundevall, Jonas Söderqvist samt Leif Zetterberg (formgivare) medverkat. Den planerade utredningen om hur *Arbetarhistoria* kan vidare utvecklas och möta de nya publiceringskraven har inte kunnat genomföras under året utan har flyttats till 2019.

Kjersti Bosdotterpriset för bästa artikel i *Arbetarhistoria* 2017 tilldelades Johnny Wijk för artikeln "Arbetarrörelsens kritik mot tävlingsidrotten : ideologi, politik och klass runt idrottandet" i *Arbetarhistoria* 2017:1-2 (161-162).

Övriga publikationer

Silke Neunsinger, "The Unobtainable Magic of Numbers: Equal Remuneration, the ILO and the International Trade Union Movement, 1950s-1980s", i Boris, Hoethker & Zimmermann (Eds), *Women's ILO: transnational networks, global labour standards and gender equity, 1919 to present*, Leiden ; Boston : Brill ; Geneva : International Labour Office, 2018. (pp. 121-148).

Mary Hilson, Silke Neunsinger & Greg Patmore, "Co-operative retailing", i: Stobart & Howard (eds.), *The Routledge Companion to the History of Retailing*, London & New York 2018.

Boken *Labour Unions and Politics under the North. The Nordic Countries 1700-2000*, under redaktion av Mary Hilson, Silke Neunsinger och Iben Vyff, publicerades första gången i maj 2017. Hösten 2018 släpptes också en paperbackutgåva av boken vilket tyder på stort internationellt intresse för boken och kommer att bidra till ökad spridning.

I samarbete med Arbetarnas kulturhistoriska sällskap publicerades årsboken *Den röda våren 1918: Finska inbördeskriget i nordisk samhällsutveckling*: en antologi, Huddinge 2018, med Kjersti Bosdotter, Lars Ekdahl, Anne Hedén, Aapo Roselius som redaktörer. Lars Gogman har varit bildredaktör.

Tillsammans med Arbetarnas kulturhistoriska sällskap har väggalmanackan *Systrar, kamrater – kvinnor i arbetarrörelsen 2019* producerats.

Silke Neunsingers anförande om det internationella materialet om kvinnor i ARABs bestånd på Kvinsams jubileumskonferens i oktober 2018 spelades in av UR och finns numera tillgänglig på:

https://urkola.se/Produkter/209527-UR-Samtiden-Kvinnohistoriskt-arkiv-En-varld-av-kvinnor?fbclid=IwAR2fqTYryIW7KIK-JbbWjEFGRT_HQEAIHX0qAikHAbjCNsKmrL7wUyP8k

Medverkan i övriga forsknings sammanhang

Forskningsledaren har under året varit inbjudan att medverka i ett antal konferenser och seminarier i och utanför Sverige och ingår i det vetenskapliga rådet Centrum för *Arbetarhistoria*, som utses av Lunds universitet, i forskningsråden på Samtidshistoriska institutet på Södertörns högskola och forskningsrådet vid Arbetets museum. Forskningsledaren ingår vidare i styrelsen för ITH, är nätverksordförande för Feminist labour history i European Labour History Network och ingår i styrelsen för Global Labour History Network (GLHN).

Forskningsledaren ingår också i redaktionsrådet för *Stockholmia* och i redaktionsrådet för följande tidskrifter: *Workers of the World (internationell)*, *Labour/Le Travail (Kanada)*, *International Labour and Working Class History (USA)* och *Labour History (Australien)*. Hon har ingått i kommittén för *Stockholmias* demokratistipendium och har utsetts som ledamot i priskommittén för Jan Lucassen Award som delas ut av International Institute for Social History, Amsterdam.

Hon har under året anlitats ett antal gånger som reviewer av internationella tidskrifter inom området, av forskningsråden i Finland och Sverige, samt medverka i international advisory board för ett isländskt forskningsprojekt om kvinnors rättigheter efter rösträtten. Under maj 2018 var forskningsledaren extern handledare som opponent på Fredrik Egefurs slutmanus vid Historiska institutionen, Lunds universitet.

Seminarier och program

Liksom tidigare år har en rad seminarier genomförts i samarbete med ABF Stockholm och AKS (Arbetarnas kulturhistoriska sällskap).

Martin Andersen Nexø. Den nordiska arbetarlitteraturens pionjär

Måndag 15 januari kl. 18.00, ABF-huset i Stockholm

Litteraturvetaren *Per-Olof Mattsson* presenterade sin nyutkomna bok om Martin Andersen Nexø som proletärförfattare, politiker och inspiratör för den svenska arbetarlitteraturen. Han belyste – förutom själva författarskapet, mottagandet av hans viktigaste verk i svenska tidningar och relationen till kollegor som Moa Martinson och Eyvind Johnson.

Som av fåglar genomflugen. Helga Henschen, bildmakare, multikonstnär och aktivist

Torsdag 18 januari kl. 18.00, ABF-huset i Stockholm

Vägen från barndomshemmet Rosenvik på Djurgården till pratbubblorna – de upproriska, uppstudsiga och uppmuntrande, signerade Helga Henschen – var som i sagorna kantad av faror. Litteraturvetaren *Birgitta Holm* föreläste med utgångspunkt från den bok hon skrivit i anslutning till Helga Henschens 100-årsdag.

Anton Nilsson. Hundraåringen som gjorde revolution

Tisdag 23 januari kl. 18.00, ABF-huset i Stockholm

Anton Nilson (1887-1989) levde ett dramatiskt och äventyrligt liv och blev 101 år gammal. 1908 dömdes han till döden för sin medverkan vid sprängdådet mot strejkbrytarfartyget Amalthea i Malmö hamn. Arne Johansson, som redaktör för Anton Nilssons självbiografi presenterade den nyutkomna versionen.

Arbetarlitteraturens dag – tillsammans med de litterära sällskapen för arbetarförfattare

Lördag 27 januari kl. 11.00 -15.30, Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek, Flemingsberg

Per-Olof Mattsson presenterade sin nyutkomna bok om *Martin Andersen Nexø*. Tolv arbetarförfattarsällskap deltog med bokbord och presentationer.

1968 – när allt började

Tisdag 30 januari kl. 18.00, ABF-huset i Stockholm

Marie Demker och *Ulf Bjereld* berättade utifrån sin bok med utgångspunkt i året 1968 och *Jan Guillou* utifrån den sjunde delen i romansviten *Det stora århundradet*.

1968. När allting var i rörelse

Onsdag 21 mars kl. 18.00, ABF-huset i Stockholm

Kjell Östberg, historiker, presenterade nyutgåvan av sin bok om 60-talsradikaliseringen. I fokus för boken står de sociala rörelser – nya och gamla – som bar upp radikaliseringen.

Hade arbetarlitteraturen några grindstolpar när den trädde in i svensk litteratur?

Torsdag 19 april kl. 18.00, ABF-huset i Stockholm

Litteraturvetaren **Per-Olof Mattsson** medverkade i samarbete med Maria Sandelsällskapet om Ivar Lo-Johanssons uppfattning om den tidigare arbetarlitteraturen.

År med Erlander

Måndag 23 april kl. 18.00, ABF-huset i Stockholm

Tage Erlander samlade "sina pojkar" varje morgon. Han föreläste, kastade sig mellan komik och djup pessimism. **Olle Svenning** berättade om sina år med Tage Erlander utifrån sin nya bok.

Rikshushållaren

Tisdag 15 maj kl. 18.00, ABF-huset i Stockholm

Anders L Johansson presenterade sin nya bok om **Gunnar Sträng** 1906-1992 och hans 31 år i regeringen varav 21 som rikshushållare – finansminister.

Det nya modet – Birgit Ståhl-Nyberg

Måndag 1 oktober kl. 18.00, ABF-huset i Stockholm

"Hon blev inte konstnär trots sin uppväxt utan tack vare den. Hon föddes och växte upp i arbetarrörelsen. Det var en tid när skogsarbetarna organiserade sig, torpare och småbönder tog över ledningen i kommunen och allt var mättat av folklig kultur. Birgit Ståhl-Nyberg visste vart hon hörde."

Mikael Nyberg och **Robert Nyberg** berättade och visade bilder.

Konsumentkooperationens globala historia från 1850 – en bokpresentation

Onsdag 10 oktober kl. 13.00-14.00, Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek

Mary Hilson (Aarhus universitet) och **Silke Neunsinger** (Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek) presenterade antologin *A Global History of Consumer Co-operation*. Ett 30-tal forskare ger i antologin en överblick över ursprungen och utvecklingen av konsumentkooperationen från 1800-talet fram till idag i Europa, Nord- och Latinamerika, Asien och Oceanien.

Rethinking Labour and Capitalism – new evidences from the Joseph Stevens Archiv

Tisdag 23 oktober kl. 13.30-15.00, Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek

Arun Kumar om svensken Joseph Stevens verksamhet i 1800-talets Indien.

Den röda våren

Tisdag 30 oktober kl. 18.00, ABF-huset i Stockholm

Presentation av 2018 års medlemsbok i Arbetarnas Kulturhistoriska Sällskap. Samtal mellan **Lars Ekdahl**, **Ole Martin Rønning** och **Aapo Roselius** om det finska inbördeskriget och arbetarrörelsen i Norden.

Det finska inbördeskriget i nordisk samhällsutveckling

Onsdag 31 oktober kl. 10.00-16.00, Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek

Föredrag och diskussion utifrån Arbetarnas Kulturhistoriska Sällsapps årsbok

Medverkande:

Aapo Roselius, författare till bland annat *I bödlarnas fotspår*, om Finland 1918.

Ole Martin Rønning från Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek i Oslo, om den norska arbetarrörelsen och inbördeskriget i Finland.

Carsten Palmaer, författare till *Finlands röda garden* och *Rött blod – vit frost*.

Anne Hedén, Södertörns högskola, om det svenska stödet till det vita Finland.

Ulla Wikander om Ellen Key och finska inbördeskriget.

Lars Ekdahl, Södertörns högskola, om den svenska arbetarrörelsen och Finland 1918.

Utställning med bland annat **Torsten Jurells** serie träsnitt: *Rött blod – vit frost*, om Finland 1918.

Livsöden i Finlands bortglömda fångläger

Torsdag 8 november kl. 18.00, ABF-huset i Stockholm

1925 reste Lauri Tuomainen, författarens morfar, till officersskolan i Leningrad. Han van-trivdes och återvände hem. Efter en lång rättsprocess fängslades han 1928 i ett och ett halvt år i tvångsarbetslägret i Dragsvik. 1930 kriminaliserades all kommunistisk verksamhet i Finland. Lauri dömdes till ytterligare sju år i Dragsvik. **Sirpa Kähkönen** presenterade sin bok.

Arbetarkvinnorna i Stockholm kring förra sekelskiftet

Tisdag 20 november kl. 18.00, ABF-huset i Stockholm

Johanna Ringarp, historiker, berättar om sin studie av Tolfternas verksamhet.

Jane Morén, journalist, berättar om sin bok om Anna Johansson Visborg, fackförenings-kvinna och socialdemokratisk kommunalpolitiker.

Personal, organisation och lokaler

Förra året sjsöattes en ny organisation som innebar att institutionens verksamhet organiserades i två avdelningar – avdelningen för publik verksamhet och administration och avdelningen för samlingar – samt en forskningsenhet. Samarbete mellan olika funktioner avsågs att äga rum i arbets- och projektgrupper. Under året har denna modell utvärderats och under hösten har en intern arbetsgrupp granskat organisationen, därtill har styrelsen engagerat en organisationsrådgivare, Monica Sparrman, med uppdrag att bidra till att utveckla organisationen och föreslå möjliga förändringar.

Skyddsronder har genomförts och en arbetsmiljögrupp har tillsatts. All personal har erbjudits en hälsoundersökning i Previas regi, vilket hörsammades av 15 medarbetare.

Med syfte att öka kunskapen bland personalen om våra egna samlingar startades har vi fortsatt den intern seminarier serie som påbörjades förra året. För innehållet står antingen institutionens egna medarbetare, f.d. anställda eller gästföreläsare som arbetet med våra samlingar. Följande seminarier har genomförts:

- 24/1 Hans Larson, "Intellektuell vänstertradition i våra samlingar".
- 12/3 Frida Hållander och Åsa Norman, "Syfabrikssystrar! Öxabäck IF."
- 8/3 Silke Neunsinger, "8 mars och internationella kvinnodagen".
- 15/10 Bertil Oppenheimer, Juderegister och hets mot folkgrupp på nätet"
- 29/10 Margareta Ståhl, "Om fanor och registrering av fanor".
- 5/11 Bertil Oppenheimer, "Till Sverige – historien som aldrig blev berättad"

Lokaler och säkerhet

Under året har fastigheten där vi hyr såväl publika lokaler som arbetsplatser och magasin bytt ägare två gånger. Från och med 1 oktober ägs och förvaltas fastigheten av fastighetsbolaget Fabege. Vi har vidtagit åtgärder för att öka brandsäkerheten, bland annat har nya utrymningsvägar anordnats från sammanträdesrummet och forskarsalen. Tyvärr drabbades vi även detta år av ett inbrott, denna gång togs sig förrövararna in via tak och takfönster.

Personal

Under året har 23 personer varit anställda på Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek; 10 kvinnor och 13 män, vilket innebär ca 60 % män och ca 40 % kvinnor.

Sjukfrånvaro

- Total sjukfrånvaro 9,03 %
- Sjukfrånvaro, kvinnor 9,69 %
- Sjukfrånvaro, män 8,62 %

Anställda 2018

Avdelningen för publik verksamhet och administration

Jenny Edlund, avdelningschef, kommunikatör
Catalina Benavente, arkivarie (delvis tjänstledig)
Kjell Jernselius, IT-ansvarig
Jenny Lankjaer, arkivarie
Lilian Piraishi, ekonomi- och löneadministratör
Kristina Sköld, ekonomi- och löneadministratör
Andrej Wolkonski, vaktmästare

Avdelningen för samlingar

Magnus Åhrgren, avdelningschef, arkivarie
Mats Johansson, arkivassistent
Lars Gogman, arkivarie
Arne Högström, arkivarie
Erik Andersson, arkivarie
Sara Lagergren, arkivarie, verksamhetsansvarig arkiv
Erik Bohman Hjorth, arkivassistent
Hans Larsson, bibliotekarie, verksamhetsansvarig bibliotek
Mats Myrstener, bibliotekarie (pension 1/9)
Roger Jönsson, bibliotekarie,
Sabine Sjöberg, biblioteksassistent
Lina Eriksson, bibliotekarie (from 1/9)

Forskningsfrämjande verksamheten

Silke Neunsinger, forskningsamordnare
Fia Sundevall, forskare

Institutionschef
Mikael Eivergård

Styrelsen för Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek

Styrelsen för stiftelsen Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek har under 2018 haft följande sammansättning:

Ordinarie

Pernilla Lund	LO, ordförande
Per Holmström	LO, vice ordförande
Lotta Visén	SAP
Lars Ekdahl	Staten
Ida Karkiainen	Staten

Suppleanter

Henry Pettersson	SAP
Ulrika Eskilsson	LO
Lars Gäfvert	LO
Martin Bjersby	Staten
Harriet Aagaard	Staten

Styrelsen har under 2018 genomfört fyra möten – den 27 mars, 7 juni, 12 oktober och 6 december.

Stödföreningen

Stödföreningen för Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek är en ekonomisk förening som har funnits sedan 1970-talet. Medlemmar är huvudsakligen de organisationer som lämnar sitt arkiv- och biblioteksmaterial till Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek (ARAB).

Föreningen arbetar med att stödja verksamheten vid ARAB men även mer generellt med att öka intresset för arkivfrågor och arbetarrörelsens historia. Medlemsavgiften går oavkortat till ARAB:s verksamhet. Det är ett mycket betydelsefullt bidrag vid sidan av de ordinarie anslagen från Socialdemokraterna, LO och staten.

Styrelsens har under 2018 haft följande sammansättning:

Ordinarie

Annika Ödebrink	SEKO, ordförande
Stefan Svensson	ABF
Marie Blomberg	Hotell- och restaurant
Mikael Eivergård	ARAB
Pekka Kammonen	IF Metall
Maria Legge	Transport

Suppleanter

Gustav Holmlund	Företräder Handels
Victor Bernhardt	RFSU
Johan Sjölander	Stockholms arbetarekommun
Per-Håkan Waern	Elektrikerna
Lotta Lundén	Kommunal

Kristina Sköld	kassör, adjungerad, ARAB
Magnus Åhrgren	sekreterare, adjungerad, ARAB

Statistik 2018 - 2014

	2018	2017	2016	2015	2014
Besökare/visningar m.m.	1539	1544	1631	1441	1420
Besökare enligt liggare					
Visningar	26	15	13	18	13
Forskarexpedition arkiv					
Arkivlån	2525	2583	3670	2906	2918
Accessioner	50	63	61	55	68
Fjärrlån	-	13	18	18	21
Fotobeställningar	-	292	395	230	282
Ljud- eller filmbeställningar	-	22	30	12	9
Forskarexpedition bibliotek					
Hem- och läsesalslån	3145	3145	3403	3375	2579
Nyförvärv	242	318	366	335	394
Aktiva låntagare under året	273	255	315	316	328
Fjärrlåande institutioner	504	488	458	440	421
Fjärrlån ut	254	231	204	264	326
Fjärrlån in	12	33	68	69	22
Webbplatser					
Sidvisningar, arbark.se	71 200*	110 000	114 914	134457	100618
Sidvisningar, arbetarhistoria.se	9886	10027	11190	11704	14094
Sidvisningar, olofpalme.org	25 174	25019	35031	35669	37225
Sociala medier					
Antal följare:					
	2018	2017	2016	2015	2014
Facebook	3827	3588	3258	2998	2842
Twitter	1019	1005	992	918	759
Instagram	760	360	183	-	-

* Procentuell uppskattning, data endast tillgänglig från 6 mars – 31 december 2018.